

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
Навчально-науковий Інститут права
Кафедра інтелектуальної власності та інформаційного права
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»



Заступник директора
з науково-педагогічної роботи
Юлія ПИСЬМЕННА
«14» листопада 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПАТЕНТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

для здобувачів освіти

галузь знань
спеціальність
освітній ступінь
освітня програма
вид дисципліни

G «Інженерія, виробництво та будівництво»
G21 «Біотехнології та біоінженерія»
Магістр
«Біотехнологія»
Обов'язкова

Форма здобуття освіти	Денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: доц. Петренко С.А.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. ____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

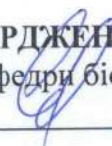
на 20__/20__ н.р. ____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробник: Петренко С.А. к.ю.н., с.н.с., доцент кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Інституту права.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри біохімії


Олексій САВЧУК

Протокол № 32 від «28» травня 2025 р.

**Схвалено науково-методичною комісією ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

Протокол від «24» червня 2025 року №9

Голови науково-методичної комісії



Тетяна ШЕВЧЕНКО

«24» червня 2025 року

1. Мета дисципліни – ознайомити здобувачів освіти із природою патентних прав, правовими засадами їх охорони, зокрема, в сфері біотехнології; джерелами патентного законодавства, процедурою патентування об'єктів інтелектуальної власності в Україні, за системою РСТ; ознайомити з правилами отримання європейського патенту та патентуванням у США. Сформувані знання про систему об'єктів патентних прав, про договори щодо передачі патентних прав; про майнові патентні права; сформувані уміння і навички управління та захисту об'єктів патентних прав.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* зміст основних дисциплін ОС «Бакалавр».
2. *Вміти* працювати з базами даних.
3. *Володіти* елементарними навичками публічних виступів.

3. Анотація навчальної дисципліни:

У дисципліні розкриваються теоретичні та практичні аспекти охорони і захисту патентних прав, розкриваються основні положення патентного законодавства України, ЄС, особливості патентування за системою РСТ. Розглядаються особливості патентування об'єктів в галузі біотехнологій, у промислових сферах, дотичних до біотехнологій – сільському господарстві, медичній, хімічній і фармацевтичній промисловості. Досліджуються етапи патентної процедури та проводиться їх характеристика. Аналізуються права, що випливають із патенту, форми і способи їх захисту.

4. Завдання (навчальні цілі) сформувані у студентів:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері патентування; проводити дослідження, генерувати нові ідеї, здійснювати інноваційну діяльність;
- розуміння суті, цілей, способів патентування у сфері біотехнології;
- знання законодавства що регулює патентування в Україні та міжнародних нормативно-правових актів, якими встановлені системи міжнародного патентування;
- вміння визначати об'єкт патентного права, якому відповідає наукова розробка та переваги патентування;
- знання вітчизняної та міжнародної систем патентування, загальних підходів до патентування у зарубіжних країнах;
- розуміння загальних підходів щодо правової охорони об'єктів патентного права, зокрема шляхом державної реєстрації прав на такі об'єкти;
- вміння правильно визначати факти порушення прав інтелектуальної власності та вимагати відповідного відшкодування завданих збитків.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України та тимчасового стандарту КНУ імені Тараса Шевченка (другий (магістерський) рівень вищої освіти (7 рівень НРК України), галузь знань 6 Інженерія, виробництво та будівництво) дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

інтегральної:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького або інноваційного характеру у галузі біотехнологій та біоінженерії.

Загальних (ЗК):

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність захищати інтелектуальну власність, зокрема патентувати винаходи у біотехнології.

ФК2. Здатність здійснювати пошук необхідної інформації в науковій і технічній літературі, базах даних та інших джерелах.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати поняття патентного права, його місце в системі права інтелектуальної власності, завдання правової охорони результатів науково-технічної діяльності та основні принципи такої охорони	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях Модульна контрольна робота	15
1.2	Знати нормативно-правову базу патентного права України, а саме законодавство, конституційні положення, норми цивільного законодавства та підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють процедуру подачі заявки на отримання патенту та процедури патентування	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, виконання практичних вправ Модульна контрольна робота	15
1.3	Знати об'єкти патентного права та умови їх патентоздатності, вміти їх відрізнати між собою, знати основи патентного пошуку і роботи з патентною документацією	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення Case study Модульна контрольна робота	15
1.4	Розуміти порядок патентування та етапи патентної процедури, права заявника способи і форми захисту патентних прав	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, виконання практичних вправ Модульна контрольна робота	15
2.1	Вміти визначати патентоздатний об'єкт у галузі біотехнології на підставі співставлення з вже запатентованими об'єктами	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, підготовка та захист самостійного індивідуального навчально-методичного проекту	20
2.2	Вміти працювати з патентною інформацією, відкритими патентними базами	Самостійна робота	Підготовка та захист самостійного індивідуального навчально-методичного проекту	
2.3	Вміти аналізувати положення договору на предмет захисту прав авторів винаходів, розробників технологій, наукових колективів	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення Case study	
3.1	Пояснювати та визначати зміст патенту як документу та його складові	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення Case study	10

3.2	Здатність ефективно формувати та реалізувати власну стратегію охорони патентних прав при роботі у проектних групах різних підприємств та організацій, що використовують у роботі об'єкти патентних прав чи працюють над їх створенням.	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення Case study	10
3.3	Здатність вести дискусію, аргументовано доводити до аудиторії свої думки	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення Case study	
4.1	Автономно визначати патентоздатні об'єкти в сфері біотехнологій	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення. Виконання практичних вправ	
4.2	Нести відповідальність за дотримання прав інтелектуальної власності при роботі з патентною інформацією	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення Case study. Виконання практичних вправ	
4.3	Здатність до подальшого персонального навчання з високим рівнем автономності	Лекція, семінарські заняття	Експрес-контроль, участь в дискусії на семінарських заняттях, обговорення Case study	

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання (назва)													
ПРН1. Вміти здійснювати патентний пошук, знаходити та обробляти необхідну науково-технічну інформацію; самостійно скласти заявку на винахід.	+	+	+	+		+			+		+	+	
ПРН2. Знати вітчизняне та міжнародне законодавство у сфері авторського права. Вміти захищати свою інтелектуальну власність та уникати порушень інтелектуальної власності інших осіб.	+	+	+	+		+			+		+	+	
ПРН3. Здійснювати техніко-економічні розрахунки проектно-конструкторських рішень та аналізувати та оцінювати їх ефективність, екологічні та соціальні наслідки на коротко- та довгострокову перспективу	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+
ПРН4. Вміти обирати та застосовувати найбільш придатні методи математичного моделювання та оптимізації при розробленні науково-технічних проєктів.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+
ПРН8. Планувати та управляти науково-дослідними, науково-технічними або виробничими проєктами у галузі біотехнології, базуючись на сучасних тенденціях розвитку науки, техніки та суспільства.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+
ПРН10. Упроваджувати найбільш ефективні біотехнологічні методи та прийоми у практичну виробничу діяльність на основі оцінки ефективності передових біотехнологій та врахування загальних тенденцій розвитку новітніх біотехнологій у провідних країнах.		+			+				+				
ПРН11. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами, обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, інновації або управління виробництвом і біотехнології.										+			
ПРН18. Знаходити необхідну інформацію у науковій та довідниковій літературі, електронних базах, інших джерелах інформації, оцінювати її релевантність та достовірність.		+	+	+		+							+
ПРН19. Оцінювати актуальність досліджуваних наукових проблем, придатність відомих наукових методів для їх дослідження на основі аналізу наявних даних та публікацій у провідних виданнях	+	+	+		+	+	+				+	+	+
ПРН21. Мати навички планування та виконання експериментальних досліджень як особисто, так і у колективі, критичного аналізу отриманих результатів; оформлення результатів досліджень у вигляді звіту, наукової публікації, презентації на наукових та інших заходах.			+			+				+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Експрес контроль на лекціях – РН 1.1-2.1, 2.3-4.3 – 10 балів / 5 балів
2. Участь в дискусії на семінарських заняттях, виконання практичних вправ, обговорення Case study – РН 1.1-1.4, 2.3-4.3 – 50 балів / 25 балів
3. Модульна робота №1 (лекції 1-4) – РН 1.1-1.2 – 10 балів / 5 балів
4. Модульна робота №2 (лекції 5-7) – РН 1.3-1.4 – 10 балів / 5 балів
5. Підготовка та захист самостійного індивідуального навчально-методичного проекту (лекція 4) – РН 2.1, 2.2 – 20 балів / 10 бали

- підсумкове оцінювання: у формі заліку

Підсумкова оцінка з освітнього компонента, підсумковою формою контролю за яким встановлено залік, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання. Оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються.

Обов'язковим для отримання позитивної підсумкової оцінки (60 балів і вище та «зараховано») є виконання всіх видів завдань поточного контролю.

Студентам, які набрали сумарно менше ніж 60 балів, для одержання заліку потрібно виконати обов'язково додаткову нову самостійну роботу, перескласти модульні контрольні роботи, пройти тестування за темами навчальної дисципліни.

7.2 Організація оцінювання:

Модульні контрольні роботи 1, 2 проводяться після завершення лекцій 1-4 та 5-7 відповідно. Експрес-контроль у вигляді тестування проводиться упродовж лекційного курсу. На семінарських заняттях опитування проводиться на кожному занятті.

Критерії оцінювання усної відповіді:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу.

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності.

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни:

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінар. заняття	С/Р
Тема 1 Патентне право в Україні		8	10	30
1	Лекція 1 Патентне право України як інститут права інтелектуальної власності	2		
2	Лекція 2. Об'єкти патентного права	2		
3	Лекція 3 Суб'єкти патентного права та зміст їх прав	2		
4	Лекція 4. Набуття патентних прав в Україні	2		
5	Семінарське заняття 1. Місце патентного права в системі права інтелектуальної власності		2	
6	Семінарське заняття 2 Правова характеристика об'єктів патентного права		2	
7	Семінарське заняття 3 Суб'єкти патентного права. Правовий статус винахідника і роботодавця. Зміст патентних прав		2	
8	Семінарське заняття 4 Порядок подачі патентної заявки, основи патентного пошуку та роботи з патентною інформацією		2	
9	Семінарське заняття 5 Права заявника на етапі розгляду заявки, порядок і підстави оскарження рішення державних органів, винесених під час процедури патентування		2	
10	Самостійна робота. Економічні та правові аспекти патентування, охорона результатів науково-технічної діяльності			15
11	Самостійна робота. Співвідношення винаходу і наукового відкриття			15
Тема 2. Міжнародне співробітництво у сфері патентування		6	4	30
12	Лекція 5. Процедура РСТ	2		
13	Лекція 6 Європейська патентна система	2		
14	Лекція 7 Патентування у США	2		
15	Семінарське заняття 6.Порядок патентування з використанням системи РСТ		2	
16	Семінарське заняття 7.Переваги і недоліки отримання європейського патенту		2	
17	Самостійна робота. Порівняння системи організації патентування в Україні і США			15
18	Самостійна робота. Робота з електронними базами			15
	ВСЬОГО	14	14	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Семінари – 14 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Нормативно-правові акти за електронним ресурсом: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі". (Введений в дію Постановою ВР N 3769-XII (3769-12) від 23.12.93, ВВР, 1994, N 7, ст. 33) Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3687-12>.
3. Андрощук Г.О. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності: організаційно- правові засади: монографія / Андрощук Г.О., Ряботягова Л.І. – Київ: Інтерсервіс, 2017. – 124 с.
4. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручник / В.Д. Базилевич .-3-тє вид, перероб. та допов.-К:Знання,2014 .-671 с.
5. Захист прав інтелектуальної власності: досвід Сполучених Штатів Америки. – ЗБ.документів, матеріалів, статей/ за заг. Ред. Святоцького О.Д.. – КЮ: Вид. Дім «In Юре», 2003. – 368 С.
6. Інтелектуальна власність в Україні:збірник законодавчих і нормативних актів : (офіційний текст) .-Київ:Паливода А.В.,2015 .-208 с.
7. Крайнев П.П., Ряботягова Л.І., Дятлик І.І. Патентування винаходів в Україні / За ред. П.П.Крайнева: Монографія. – К.: Видавничий Дім "In Юре", 2000. – 340 с.
8. Медведєва М.О. Міжнародні правові стандарти співробітництва держав у галузі біотехнологій: дис. Канд.юр. наук: 12700.11 / Медведєва М.О. КНУТШ. – Київ, 2005. – 228 с.
9. Політика інтелектуальної власності в університетах та науково-дослідних установах: зб. матер. міжн. семінару, 29. 02. 2016 – 01.03.2016 Ю – Київ-Львів: Галицька видавнича спілка, 2016. – 191 с.
10. Ромашко А.С. Верба І.І. Пригода В.В. Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної власності: навчальний посібник К.: НТУУ "КПІ", 2013. – 160.

Додаткова:

1. Андрощук Г. Розгляд спорів щодо засобів індивідуалізації: з судової практики США // Інтелектуальна власність. – 2015. - № 3.
2. Гарєєв Є.Ш. Володілець патенту на винахід як суб'єкт права інтелектуальної власності/ Актуальні проблеми держави і права. С. 106 – 110
3. Капіца Ю. Охорона прав на винаходи в галузі біотехнологій в Європейському союзі та за законодавством України / Ю. Капіца, К. Шахбазян // Теорія і практика інтелектуальної власності: науково-практичний журнал . – Київ, 2005. - №6. – С. 19-26.
4. Ковальова М.В. Деякі особливості прав і обов'язків винахідників в Україні / Часопис Київського університету права . 2014. -№ 1 с. 235-238
5. Колосов О. Аспекти міжнародної фази патентування винаходу за процедурою РСТ // Інтелектуальна власність в Україні: науково-практичний журнал. – ВААП. –Київ, 2016. - № 5. – С. 79.
6. Коско Т.Г. Стан та тенденції процесу патентування наукових розробок в Національній академії наук України // Наука та інновації. 2104. Т.10 № 3. - С. 98-101.
7. Лузан А. Проблеми правової охорони винаходів у Європейському науково-технічному просторі // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. - № 4. – с. 89-95.
8. Медведєва М. Механізм імплементації міжнародних стандартів у галузі біотехнологій в національні правові системи: європейський досвід // Український

- часопис міжнародного права: науково-практичний журнал. Міжнародне право. Порівняльне правознавство.. – Київ, 2005. - № 1. – С. 32-42.
9. Полякова О.Ю. Патентування біотехнологічних розробок в Україні: тенденції та структура// Проблеми економіки : науковий журнал. – Харків, 2017. - №2. – С. 124-131.
 10. Писарюк А. Актуальні питання патентування біотехнологій в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС // Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжн. наук.-практ. Конф: 22 травня 2015 р. / Київський національн. ун. ім. Т.Шевченка. – Київ: Прінт-Сервіс, 2015. – С. 563-566.
 11. Піддубний О.Ю. Правове регулювання використання біотехнологій у промисловості та охороні природи// Науковий вісник університету біоресурсів і природокористування. – 2013. – Вип. 182. – Ч.1. – С. 166-175.
 12. Петренко С. А. Розвиток правової охорони комп'ютерних програм: теорія та практика: монографія / С. А. Петренко. – ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2010. – 204 с.
 13. Ряботягова Л.І. Міжнародно-правове регулювання біотехнологічних винаходів // Питання інтелектуальної власності: збірник наукових праць. – Київ, 2018. – Вип. 15. – С. 73-88.
 14. Слободян О.М. Особливості патентування біотехнологічних винаходів у Європейському патентному відомстві// Часопис Київського університету права. – 2013. - № 1. – С.225-229
 15. Тверезенко О. Класифікація договорів у сфері інтелектуальної власності / О. Тверезенко // Право України. – 2011. – № 3. – С. 139 – 148.
 16. Тофіло А.В., Левічева О.Д. Набуття прав інтелектуальної власності: навчальний посібник. К.: Держ. Ін-т. Интел. Власн., 2010. – 300 с.
 17. Управління правами інтелектуальної власності на регіональному рівні: сучасний стан та перспективи розвитку / С. Петренко // Теорія і практика інтелектуальної власності. - 2012. - № 4. - С. 12-16.
 18. Федулова Л.І., Федулова К.І. Формування інноваційної системи біотехнологій: досвід зарубіжних країн, проблеми України// Наука та інновації. 2012. – Т.8. - № 4. – С.51-66.
 19. Шляхи удосконалення правової охорони та захисту об'єктів промислової власності в Україні: аналіз, пропозиції : монографія / кол. авторів, за заг. ред. д.ю.н. Орлюк О. П. – К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2009. – 132 с.
 20. Яшарова М.М. Патентування службових винаходів у США: теоретичні та практичні аспекти // Часопис Київського університету права, 2011. - №4. – С. 258-261.